

Isparta Yöresi Festivallerinin Kültür Turizmi ve Ekonomisi Bağlamında Değerlendirilmesi*

Halil Altay GÖDE**
Gülşah YİĞİT***

ÖZ

Isparta yöresi; iklimi, tarihi ve kültürel dokusu ile yöresel kutlama etkinlikleri açısından uygun özelliklere sahip bir bölgedir. Yörede; kültürel mirasın kullanılmasıyla amaç, nitelik ve tür açısından farklı kutlama etkinlikleri ve dolayısıyla farklı kültür ortamları oluşmuştur. 1980'li yıllardan sonra yerel yönetimler; yöreyle özdeşleşmiş ürünle, yörede yaşanan tarihsel bir olay veya yörede yaşadığı varsayılan tarihi bir şahsiyetin adıyla yöresel imge oluşturarak festivaller düzenlenmektedir. Bu festivallerin içeriklerinin daha da genişletilmesi için kültür, kültür-sanat, kültür-turizm ifadeleri kullanılmaktadır.

Ticari faaliyetlerin hayata geçmesi için en uygun ortamlardan birisi yöresel şenlik, festival niteliğinde düzenlenen kutlamalardır. Hem kültür turizmine hem de yöre ekonomisine katkısı olduğu düşünülen bu tür kutlamalar özellikle yörenin tarımsal, hayvansal ürünleri kent yöre imgesi hâline getirilerek pazarlanmakta ve yerel kalkınma sağlamaktadır. UNESCO Kültürel Miras Sözleşmeleri ve Tarihî Kentler Birliği'nin faaliyetleri ile desteklenen Isparta yöresi düşünüldüğünde imge merkezli yöre markalarının oluşturulmasına, kültür turizmi ve ekonomisi kapsamında özel bir önem verildiği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Isparta yöresi, festivaller, yöresel imge, kültür turizmi ve ekonomisi.

Assessment of Isparta Festivals within Cultural Tourism and Economy

ABSTRACT

Isparta is an area with suitable properties for local activities of celebration in terms of its climate, history and culture. With the use of cultural heritage, different activities of celebration and different cultural occasions have been formed in this area. After the 1980's, the local governments have organised festivals by creating local images with a local crop, a historical event or a historical person supposed to have lived in the area. The expressions of culture, culture-art and culture-tourism have been used for the content expansion of the festivals.

One of the most suitable opportunities to put trade activities into practice is the local feasts. The celebrations believed to contribute to the local economy as well as to the cultural tourism have been marketed by the local agricultural and animal products each being made a local image, thus creating local development. Speaking of Isparta, which is supported by UNESCO Cultural Heritage Conventions and Historical Towns Union, it is seen that the formation of image-centred local brands has been given special importance within cultural tourism and economy.

Keywords: Isparta area, festivals, local image, cultural tourism and economy.

Giriş

Kutlamalar, insan yaşamının başlangıcından itibaren her dönemde gerçekleştirilen, halkın çeşitli sebepler bularak temelde eğlenmek ve dinlenmek ihtiyacını karşılamak için oluşturulan geleneksel uygulamalardır.

XX. yüzyıla damgasını vuran küreselleşme, halkların çeşitli kültür alanlarını etkisi altına almıştır. Küreselleşme ile geleneksel kültür sentezlenerek farklı uygulamalar ortaya çıkmaktadır. Bu uygulamalar içerisinde günümüz kültür ortamlarından biri olarak da adlandırabileceğimiz festivaller vardır. Türk kültüründe yüzyıllardır görülen şölen, şenlik, bayram kutlamaları XX. yüzyıl festivallerinin temelini oluşturmuştur.

Festival kavramı, Türkçe sözlüğe göre; “Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi; belli bir sanat dalında oyun ve filmlerin sunulması ve gösterilmesi sonunda ödül veya derece verilmesi biçiminde düzenlenen ulusal veya uluslararası gösteri dizisi, şenlik; bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik; düzensiz toplantı, curcuna” anlamları ile açıklanmıştır (Türkçe Sözlük 2005, 775). Festivalin, Türk Halk Bilimi'nde ele alınışı, yukarıda belirtilen

* Bu çalışma SDÜ, BAB (YL-202) tarafından desteklenen “Isparta Yöresi Geleneksel Kutlamaları” adlı Yüksek Lisans tezinden hareketle hazırlanmıştır.

** Doç.Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, halilgode@sdu.edu.tr

*** (Phd) Süleyman Demirel Üniversitesi, sahgul_32@hotmail.com

Makalenin Gönderim Tarihi: 27.02.2017; Makalenin Kabul Tarihi: 17.07.2017

sözlük anlamlarından “ürüne dayalı şenlik, gösteri” tanımı ile örtüşmektedir. Yöresel festivaller genellikle bir yörenin tarımsal, tarihi, kültürel, folklorik özelliklerine göre, o yöreyle özdeşleşmiş ürüne dayalı kutlamalardır. Yöresel kutlamaların en önemli özelliği bir başka yörede adı ve izleyle bir benzerinin bulunmamasına dikkat edilmesidir.

Günümüzde festivallerin içeriklerinin genişletilmesi için kültür, kültür-sanat, kültür-turizm ve “geleneksel” ifadeleri kullanılmaktadır. Bu kutlamaların temel amacı halkın eğlenme ihtiyacını karşılamaktır. Diğer bir amacı ise o yörenin halk kültürü özellikleri üzerinden kültür turizmi ile kültür ekonomisini kalkındırmaktır. Bu amaçlar dâhilinde oluşturulan yöre imgeleri ile markalanmak hedeflenmiştir. Bunun sonucunda kent veya yöre imgesi hâline gelen ürünün, o yörenin kültür turizmine ve ekonomisine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kısa adı UNESCO olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatının 17 Ekim 2003 tarihinde Paris’te toplanan 32. Genel Konferansı’nda “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi” imzalanmıştır (Oğuz, 2009;18). Bu çalışma, “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması” sözleşmesinde 5 maddede ele alınan halk kültürünün bir alt kategorisi olan “Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler” in gelecekte de koruma altına alınmasını sağlamak amacıyla hazırlanması gereken Isparta yöresi envanterlerine katkı olacağı düşünülmüştür.

Bugün pek çok yerleşim biriminde olduğu gibi Isparta da kendi öz değerlerini göstermek, dahası ürünlerini ekonomik katma değere dönüştürmek amacıyla festival, şenlik vb. etkinlikler düzenlenmektedir. Araştırma alanı olarak seçilen Isparta merkez, ilçe, kasaba ve köylerinin coğrafi ve kültürel zenginliği festivallere çeşitlilik katmıştır. “Modern” şartlar altında “gelenekselleştirilen” festivaller yörenin kültür turizmi ve ekonomisini canlandırmaktadır.

2012-2015 yılları arasında derlenen, nitelik ve amacına göre sınıflandırdığımız Isparta yöresi festival ve şenlikleri şunlardır:

a. Gıda Festivalleri

1. Gelendost Elma Festivali
2. Gönen Geleneksel Kuru fasulye Günü
3. Senirkent Kültür Sanat ve Üzüm Festivali
4. Senirkent Büyükkabaca Elma Festivali
5. Sütçüler Dut Pekmezi ve Turizm Festivali
6. Şarkıkaraağaç Helva ve Kızıldağ Millî Parkı Kültür Sanat Festivali
7. Uluborlu Kiraz Festivali ve Yağlı Pehlivan Güreşleri

b. Anma Kutlamaları

1. Gelendost Miryokefelon Zaferini Anma Kutlamaları
2. Gönen Gümüşgün Tez Mehmet ve Sinan Baba Anma ve Aşure Yemeği
3. Senirkent Uluğbey Seyit Veli Baba Sultan’ı Anma ve Pilav Festivali
4. Yakaören Köyü Aslan Baba Aşure Şöleni
5. Yunus Emre’yi Anma Kültür- Sanat Etkinlikleri ve Aşure Şenliği

c. Yayla Şenlikleri

1. Aksu\ Anamas Çayır Yaylası Yörük Şöleni
2. Aksu Sofular Köyü Karaçakal Yörük Şöleni
3. Eğirdir Çatmalı Yaylası Eski Yörükler Yayla Şöleni
4. Eğirdir Havutlu Köyü Geleneksel Yörük Şöleni
5. Şarkıkaraağaç Gedikli Köyü Sindel Yaylası Yörük Şöleni
6. Yalvaç Taşevi Yörük Şöleni
7. Yalvaç\ Sücüllü Geleneksel Kültür, Turizm, Sünnet ve Yörük Şöleni

d. Kültür- Sanat- Turizm ve Diğer Kutlamalar

1. Aksu- Eğirdir Doğa Sporları Şenliği
2. Eğirdir Su Şenlikleri Triatlon Yarışları ve Şiir Akşamları
3. Eğirdir Oluklacı Şenlikleri
4. Eğirdir Barla’da Birlik ve Dayanışma Günleri
5. Eğirdir Pınar Pazarı Şenlikleri

6. Güneykent Gül ve Hasat Festivali
7. Isparta Gül Halı Kültür ve Turizm Festivali
8. Keçiborlu İncesu Kültür Festivali
9. Koçularlılar Dostluk Şöleni ve Yağlı Pehlivan Güreşleri
10. Yaka Çevre Günü Şenlikleri
11. Yalvaç Pisidia Antiocheia Kültür Turizm ve Sanat Festivali
12. Yalvaç Körküler Kasabası Kardeşlik ve Sevgi Festivali
13. Yalvaç Çamharman (Köstük) Şenliği
14. Yenişerbademli Pınar Gözü Kültür Şenlikleri

Günümüzde Isparta merkez, ilçe, kasaba ve köylerinde yöresel imge oluşturmak amacıyla düzenlenen etkinlikler Isparta'nın tarihî, coğrafi, ekonomik ve sosyo-kültürel yapısına bağlı olarak şekillenmektedir. Genellikle ilçelerin yerel yönetimleri tarafından her yıl düzenlenen etkinliklerinde hem kültür ekonomisine hem de kültür turizmine katkı sağladığı görülmektedir.

Isparta ili, Akdeniz Bölgesi'nin batı bölümünün iç kesiminde yer alır. "Göller Yöresi" olarak da adlandırılan bölgenin merkezi konumunda olan il; doğusunda Konya, güneyinde Antalya, güneybatısında Burdur, batı ve kuzeyinde Afyon illeri ile komşudur.

Isparta yöresinin verimli tarım toprakları, uygun iklim koşulları ve her geçen gün gelişen sulama imkânları tarımsal uğraşın önem kazanmasında etkili olmaktadır. Daha önce kuru tarım alanlarının geniş yer kapladığı Isparta'da 1970 yılından sonra Devlet Su İşleri tarafından yürütülen sulama projeleri uygulanmaya başlanmıştır, Eğirdir ve Kovada göllerinin suları kanallar ile tarım alanlarına taşınmıştır. Bu sayede kuru tarım alanları sulamaya açılarak, meyvecilik faaliyetlerinin yapıldığı değerli tarım alanları hâline gelmiştir. İl içinde meyve yetiştiriciliğinin yaygın olarak yapıldığı başlıca ovalar Boğazova, Uluborlu-Senirkent Ovası, Gelendost Ovası, Kumdanlı Ovası, Isparta Ovası ve Şarkikaraağaç Ova'sıdır. Yaygın olarak yetiştirilen meyveler ise elma, kiraz, üzüm, şeftali, erik, kayısıdır. Isparta ilinde meyvecilik faaliyetlerinin yaygınlık kazanması, ildeki ekonomik yapıyı olumlu yönde etkilemektedir.

Isparta yöresinde ekonomi bakımından stratejik önem taşıyan tarımsal faaliyetler ulusal ve uluslararası pazarlarda geniş bir alıcı kitlesi bulmasında ve markalaşma çalışmalarında yörelerde yapılan festivaller önem taşımaktadır. Nitekim gül üretimi ve halıcılık faaliyetleri ile ünlü olan Isparta'da meyvecilik, özellikle de elma ve kiraz üretimi kırlar için en kârlı uğraş hâline gelmiştir. Bu doğrultuda elma ve kiraz yetiştiriciliği yapılan Eğirdir, Gelendost ve Uluborlu ilçeleri festivaller aracılığıyla isimlerini kamuoyuna duyurup markalaşmıştır ve bunun yanında kültür turizminin gerçekleşmesine olanak sağlamıştır.

Isparta Yöresi Festivallerinin Kültür Ekonomisine Katkıları

a. Festivallerde birinci amaç genellikle yörenin önemli olan ürününü tanıtmak ve yörenin ekonomik sesini duyurmaktır. Bu ürünleri yöre imgesi hâline getirerek "en iyi ürün burada yetişir\pazarlanır" mesajı verilmektedir. Bu doğrultuda Isparta'nın gül ve halısı, Güneykent'in gülü, Gelendost'un elması, Senirkent'in üzümü, Büyükkabaca'nın elması, Sütçüler'in dut pekmezi, Şarkikaraağaç'ın helvası, Uluborlu'nun kirazı ulusal ve uluslararası pazarlarda alıcı bulmaktadır.

Isparta yöresinde bu türden ekonomik işlevi olan sekiz tane festival derlenmiştir. Bunlar; *Isparta Gül Halı Kültür ve Turizm Festivali, Güneykent Gül ve Hasat Festivali, Gelendost Elma Festivali, Senirkent Kültür Sanat ve Üzüm Festivali, Senirkent Büyükkabaca Elma Festivali, Sütçüler Dut Pekmezi ve Turizm Festivali, Şarkikaraağaç Helva ve Kızıldağ Millî Parkı Kültür Sanat Festivali, Uluborlu Kiraz Festivali ve Yağlı Pehlivan Güreşleri*dir.

Bu tür kutlamalar; yerel ekonomik kalkınma sağlamaktadır. Özellikle yöresel çapta düzenlenen bu festivaller büyük pazarlar olarak nitelendirilebilir. Bu pazarlarda hem ürünlerin tanıtımı yapılmakta hem de bunların satışı ile maddî bir gelir sağlanmaktadır. Bu bağlamda yöreye ait olan bir ürün ekonomik ve tanıtım değeriyle halk üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır.

b. Isparta yöresindeki kutlamalara diğer yörelerden ve yurt dışından katılımcılar olmaktadır. Festival zamanında yöreye gelen misafirler\turistler, barınma, yeme, eğlenme gibi zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için yöre esnafından faydalanmaktadır. Böylelikle konaklama tesislerinin doluluk oranları yükselmekte ve markalaşma ile yıl boyu bunun yansımaları devam etmektedir. Böylece yerel ekonomi normal zamana oranla canlanmaktadır.

Isparta yöresinde bu tür ekonomik işlevi olan on tane kutlama derlenmiştir. Bunlar; *Gömen Geleneksel Kuruluş Günü, Şarkikaraağaç Helva ve Kızıldağ Millî Parkı Kültür Sanat Festivali, Uluborlu Kiraz Festivali ve Yağlı Peblivan Güreşleri, Gelendost Miryokefalon Zaferini Anma Kutlamaları, Yunus Emre'yi Anma Kültür- Sanat Etkinlikleri ve Aşure Şenliği, Aksu- Eğirdir Doğa Sporları Şenliği, Eğirdir Su Şenlikleri Triatlon Yarışları ve Şiir Akşamları, Güneykent Gül ve Hasat Festivali, Isparta Gül Halı Kültür ve Turizm Festivali, Yalvaç Psidia Antiocheia Kültür Turizm ve Sanat Festivali*'dir.

c. Gelen misafirler\turistler zorunlu ihtiyaçlarının yanında gittikleri yerlerin somut veya soyut her türlü kültürel varlığını tanıma isteği duymakta ve geri döndükleri zaman o yörenin bir hatırası niteliğinde olacak ürünleri satın almaktadır. Bu doğrultuda kültür turizmine ve kültür ekonomisine katkı sağlayacak ürünler Isparta yöresinde düzenlenen festival, şenlik niteliğinde kutlamalarda kendisine pazar bulmaktadır.

“Yöresel festival, şenlik, panayır gibi kültürel etkinliklerle el sanatları, mirasın kültür turizmine en yakın alanları olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık kültür turizminin etkisiyle el sanatlarının “turistik sanatlara”, yöresel şenlik ve kutlamaların da “turistik animasyonlara ve faaliyetlere” dönüştüğü, belirlenmiştir” (Kirshenblatt- Gimblett ve Bruner, 1992; 300- 307).

Isparta yöresinde bu tür ekonomik kalkınma sağlayan; Isparta Gül Halı Kültür ve Turizm Festivali; Isparta'nın imgesi ve markası hâline gelmiş gül ve gülden elde edilmiş her türlü ürünlerin (gül reçeli, gül parfümü, gül suyu, gül yağı, gül sabunları, gül kokulu tespihler, seccadeler vs) ve el sanatlarına dayalı halı minyatürlerinin festival aracılığıyla tanıtımı yapılmakta, pazarlanmaktadır.

Kültür turizmi kapsamında yer alan festivaller doğru planlandığı sürece bir destinasyonu sosyo-ekonomik göstergeler, turizm hareketliliği, altyapı ve üstyapı olanaklarının gelişimi, tanıtım ve pazarlama, açısından olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle de az gelişmiş veya küçük yörelerde yaşanan bu geçici nüfus hareketleri doğru yönetildiği zaman yerel işletmelere doğrudan katkı sağlayabilmektedir ve yerel kalkınmada âdeta bir can suyu kadar önemlidir (Küçük, 2013; 349).

d. Kültür turizminin önemli kaynaklarından birisi de tabiat kaynaklarıdır. Isparta yöresinin tabiat\doğa kaynakları açısından zenginliği, doğa sporları yapanların uğrak yerlerinden birisi olmasını sağlamaktadır. Bu da dolayısıyla kültür turizmini ve yerel ekonomiyi kalkındırmaktadır.

Isparta yöresinde bu tür düzenlenen üç tane kutlama derlenmiştir. Bunlar; Eğirdir Su Şenlikleri Triatlon Yarışları ve Şiir Akşamları, Şarkikaraağaç Kızıldağ Kültür Sanat, Helva Festivali ve Aksu- Eğirdir Doğa Sporları Şenliği'dir.

Türkiye'nin köklü doğa sporları derneklerinden olan ETUDOSD'un 1997 yılından günümüze kadar her yıl düzenlediği Dedegöl Dağcılık Şenliği'ne geçen 17 yıl içerisinde 10515'i il dışından 1243'ü il içinden olmak üzere toplamda 11788 kişi katıldığı tespit edilmiştir (Çuhadar, 2014; 207-221).

e. Yöre halkını kalkındıran yerel ekonomik işlevi olan kutlamalardan birisi de canlı hayvan, her türlü bakliyat, et, süt, peynir, yoğurt, sebze, meyve gibi doğal ürünlerin pazarlandığı ve satış stantlarının oldukça fazla olduğu panayır niteliği taşıyan şenliklerdir. Ticari amaçların ön plana çıkarıldığı bu kutlama mekânlarını ekonomik, toplumsal ve kültürel süreçlerle bağlantılı olarak geleneksel ticaret mekânları olarak kabul edebiliriz. Yörede bu türden ekonomik işlevi olan iki tane kutlama derlenmiştir. Bunlar; Eğirdir Pınar Pazarı Şenlikleri, Yalvaç Psidia Antiocheia Kültür Turizm ve Sanat Festivali.

“Panayırlar, çok eskiden bu yana kurulan pazarlarla büyük bir benzerlik gösterir. Nitekim geçmişte bazı pazarların büyüme göstererek panayırlara dönüşmesi bu benzerliği vurgular. Aralarındaki fark ise, pazar yerlerinin sınırlı bir büyüklüğe sahip olmasına karşın, panayırların yerli ve uzak çevredeki tüccarın da katılımının sağlandığı daha büyük ölçekli ticaret merkezleri formunda olmasıdır” (Çalışkan 2008; 217-245). Aynı şekilde Yalvaç Psidia Antiocheia Kültür Sanat ve Turizm Festivalide panayır niteliğinde düzenlenerek bir hafta süresince esnafın kazanç elde etmesini sağlayarak yerel ekonomiyi canlandırmaktadır.

Tarım toplumlarına özgü bereket ritüellerinin devamı niteliğinde olan ve ritüel kalıtı din dışı alana kaydırılarak yeniden anlamlandırılıp gelenekleştirilen festivaller, ekonomik işlev ve boyutları ön planda görülen, özellikle Büyük Sanayi Devrimi'nden sonra yaygınlaşan, panayır, sergi ve fuarlardan bir bakıma ayrılmaktadır. Festival, ekonomik, siyasal, kültürel turistlerin rağbet ettiği, bilinen belli başlı turizm bölgelerinde değil, yurt sathında destek görür hâle gelmiştir. Böylece, yerel ürünlerin, kültürel değer ve zenginliklerin, doğal coğrafi güzelliklerin “pazarlanması” yoluyla gelir elde etme süreci başlamıştır. Bu dönemde şenlik ve festivallerin, fuarların yanında yer aldığı görülür. Ödeneklerle desteklenen yerel

yönetimler tarafından, tarım, hayvancılık ve sanayi ürünleri ile kültür, turizm ve sanat dalları çevresinde şenlik ve festivaller düzenlenir (Akarpinar, 2004; 25-36).

Doğan ve Üngüren'in, "Yerel Halkın Isparta Turizmine Yönelik Görüşleri" adlı istatistiksel araştırmasında "Gül ve halı festivali Isparta ekonomisine önemli katkılar sağlar mı?" sorusu halka anket yöntemi ile sorulmuş ve bazı sonuçlara varılmıştır. Araştırmaya göre; yöre halkı festivallerin bir ilin tanıtımı ve gelişiminde önemli rol oynadığını düşünmektedir. Bu konuda özellikle öğrenci, özel sektör çalışanı, esnaf ve ev hanımları daha yüksek bir kararlılık içerisinde oldukları görülmektedir. Yöre halkı aynı düzeyde olmasa da "gül ve halı festivalinin Isparta ili ekonomisine katkı sağladığına inandığı sonucu çıkmıştır (Doğan; Üngüren, 2012; 103-122).

Isparta'nın Tarihî, Coğrafi, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Yapısına Bağlı Olarak Şekillenen Festivallerin Kültür Turizmine Katkısı

Isparta\Merkez ve Güneykent

Isparta, Türkiye'nin halı ve gül üretiminde önde gelen illerinden birisidir. Isparta ve civarında gülcülüğün tarihinin, 1880 yılında Gülcü İsmail Efendi ile başladığını bilinmektedir. Bugün Gülcü Mahallesi mezarlığında metfun Gülcü İsmail Efendi, Bulgaristan'dan getirmiş olduğu gül kazığını (fide, çubuk) gömmüş ve gül üretimine başlamıştır. Bir iki yıl hem gül üretiminde hem de gül yağını çıkartma konusunda başarı sağlayamamışsa da daha sonra bu işi başarmış ve Isparta'da gülcülük hızla yayılmaya başlamıştır. O tarihten günümüze kadar gülcülük Isparta halkının hayat tarzını oluşturmuştur (Göde, 2010b; 185). Bundan 15-20 yıl öncesine kadar Isparta şehir merkezinde görebildiğimiz güllükler artık İlavuz, Güneykent, Kılıç, Gönen, Keçiborlu, İslamköy, Atabey gibi köylere ve ilçelere kaymıştır.

Isparta ile bütünleşen, ikinci uğraş konusu halı ve halıcılıktır. El dokuması halıcılık, 1880 yıllarından günümüze kadar Isparta ekonomisinin en önemli ürünü olagelmıştır. El halıcılığının uzun süre, Isparta ve yöresinde, az sermaye ile yapılırlı olması nedeniyle, ev ve atölye işletmeciliği olarak geniş kitlelere gelir kaynağı olmuştur. El halıcılığı özellikle 1958-1975 yılları arasında en büyük gelişmeyi göstermiştir. Son yirmi yılda ise halı üretimi düşmüştür. Bunun başlıca nedenleri; imalatın kontrol edilememesi, dokumada standardın olmaması, malzeme kalitesinin düşmesi, köylerden kente yapılan yoğun göçlerdir. 1993 yılında 20 bin tezgâhta 550 bin metre kare halı dokunduğu tahmin edilmektedir. Bugün ise Isparta halısı olarak bilinen halılar müşteri talebi olmaması nedeniyle çok az üretilmektedir. Bunun yerine çevrede yün grubu Anadolu halıları ve turizm amaçlı minyatür halılar üretilmektedir.

Kent kimliğinin oluşturulmasında, algılanmasında ve imgeleştirilmesinde toplumsal köken oldukça önemlidir. Isparta halkının gelir kaynakları arasında yer alan gül yetiştiriciliği ve halıcılık; halkın ekonomik ve kültür hayatını oluşturduğu gibi kültür turizmine de katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda şunu söyleyebilir ki, Isparta'da gül ve halı ile kent imgesi oluşturulmuş ve düzenlenen kutlamalara da adını vermiştir. Gül Halı Kültür ve Turizm Festivali, Isparta Valiliği ve belediyesi tarafından ortaklaşa düzenlenmektedir. Festival ilk olarak 2000 yılında düzenlenmiş ve her sene haziran veya temmuz aylarında belediye tarafından belirlenen tarihlerde kutlanmaktadır.

Isparta'da gül ve halı imge olarak kabul edilip, kentin ulusal ve uluslararası pazarlarda tanıtılmasında önemli yeri vardır. Gülün bir kentsel imge olarak ilk sırada görülmesinde iki etkenin rol oynadığını belirtebiliriz. İlki gül ve gül ürünlerinin Isparta ekonomisine tarihte olduğu gibi günümüzde de önemini korumasıdır. Gül, Isparta ekonomisinde reçel ve parfüm ürünleri başta olmak üzere birçok yan sanayisi olan üründür. Ayrıca son yıllarda Gül Birliği'nin gül ve gül ürünlerini turizm sektöründe hediyelik eşya yapma yönündeki ulusal ve uluslararası reklam ve pazarlama çalışmalarında yakaladığı profesyonel başarıdır. İkincisi, Isparta Belediyesi'nin "seramikten gül heykellerini" kentin farklı mekânlarına konumlandırması çabası ile ana caddelerde gül sembollü ışıklandırma çalışmalarıdır. Günümüzde halı her ne kadar halkın geçim kaynağı olarak ekonomiye katkısı az olsa da belediye ve halk eğitiminin katkıları ile geleneksel "Isparta Halısı" kaybolmaktan korunmaya çalışılmaktadır. Isparta halısı için yere serilerek kullanımının yanında alternatif kullanım alanları oluşturulmuştur. Örneğin hediyelik eşya olarak minyatür halı çeşitlerinin Isparta ekonomisine ve kültür turizmine katkısı vardır.

Isparta, dünya gül üretiminin yüzde 60'ından fazlasını karşılamaktadır. Yörede gül üretiminin en fazla yapıldığı kasabalardan biri Güneykent'tir. Her yıl mayıs ve haziran ayları arasında hasadı yapılmaya başlayan

gül; ekonomi, turizm ve kültürel açıdan kasaba için büyük bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda 2015 yılında ilki gerçekleştirilen Güneykent Gül ve Hasat Festivali düzenlenmektedir.

Güneykent, Isparta'nın Gönen ilçesine bağlı bir kasabadır. Güneykent Belediyesi'nin Gönen İlçesi'ne uzaklığı 13 km, Isparta'ya uzaklığı ise 40 km'dir. Güneykent ovası, yaylası ve dağlarıyla ilçenin geniş bir kasabasıdır. Kasaba, Kapı Dağının uzantısı olan Tepelci, Erenler Dağı ve Demirli Dağlarının ortasında güneye bakan bir yamaçta kurulmuştur.

Festival kapsamında beldeye gelen yerli ve yabancı turistler, ilk olarak bahçelerde gül toplar. Daha sonra gülhaneye geçerek eski yöntemlerle gül yağının çıkartılmasını izleyen misafirler, son olarak Gül, Gülyağı ve Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine (GÜLBİRLİK) ait olan ve açılışı festival kapsamında bugün yapılan Gül Müzesi'ni gezer.

Uluborlu

Uluborlu'da Yağlı Pehlivan Güreşleri, tarihin çok eski dönemlerinden beri yapılmaktadır. Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıkları içinde varlığını gördüğümüz güreşler, geçmişten günümüze süregelen bir gelenek hâlini almıştır.

Uluborlu'da güreşin tam olarak başlangıç tarihi bilinmemesine rağmen Müslüman Türklerin burayı fethinden önce güreşlerin olduğuna dair dikili bir kitabe bulunmaktadır. Milattan sonra 200 yılında dikildiği bilinen bir taş kitabe yer alan bilgilere göre; Avrilyos Efimmos ismindeki bir kişinin önce sporun hakemliğini yaptığı daha sonra da kendi parasıyla güreş tertiplelediği ve çok para harcadığı belirtiliyor. Yine bu kitabe belirtildiğine göre; Avrilyos Efimmos bir defa da güreşte birinciliği kazanmıştır. Bu başarının üzerine hükümet ve halk meclisleri kararı ile abidenin dikildiği de bu kitabe yer alan bilgiler arasındadır. Bu kitabe bilgisi ile anlıyoruz ki, Uluborlu'nun Apolonya olarak anıldığı dönemlerde yani milattan önce bu güreş geleneği uygulanıyordu. Dolayısıyla bu gelenek o günden bugüne devam edegelmiştir (Can, 1998;112).

1976 yılına kadar "Uluborlu Yağlı Pehlivan Güreşleri" adı ile düzenlenen festival, 1976 yılından itibaren Uluborlu Yağlı Pehlivan Güreşleri ve Kiraz Festivali" adı ile düzenlenmektedir.

1970'li yıllara kadar Uluborlu halkı, meyve yetiştiriciliğinde geleneksel tarım usullerini kullanmıştır. Uluborlu-Senirkent Ovası'nda 1970'li yıllardan sonra gerçekleştirilen sulama projeleriyle sulu tarım büyük önem kazanmıştır. Özellikle Uluborlu Barajı'nın 1984 yılında hizmete girmesiyle sulama imkânları artmış, buna bağlı olarak kiraz Uluborlu ovasında ticari anlamda yetiştirilir olmuştur.

Yağlı Pehlivan Güreşleri ve Kiraz Festivali; Uluborlu Belediyesi tarafından, Türkiye Güreş Federasyonu'nun da katkılarıyla düzenlenmektedir. Her yıl kiraz hasatından sonra yani haziran ayının son haftası ile temmuz ayının ilk haftası arasında değişebilen zamanlarda kutlanmaktadır.

Yağlı pehlivan güreşleri için Türkiye'nin her yerinden gelen, Uluborlu Güreş Kulübü öğrencilerinin de aralarında bulunduğu Türkiye Güreş Federasyonu'na bağlı ve özellikle Kırkpınar başpehlivanları ile özel anlaşma yapılır ve er meydanında güreşirler.

Güreşin yapıldığı cuma günleri çevreden Uluborlu'ya çok sayıda izleyici geldiği için camiler cemaati almamakta, bundan dolayı cuma namazları güreş meydanlarında kılınmaktaydı. Civar yörelerin en büyük güreşleri Uluborlu'da yapıldığı için çevredeki şehir, kasaba ve köylerden pek çok insan buraya toplardı. Bu toplanmanın yöre halkı için ayrıyeten sosyal ve ekonomik bir özelliği de bulunmaktadır. Demircilik sanatının çok yaygın olduğu yıllarda demirciler, bakırcılar ürettikleri ürünleri, ayrıca halk el sanatlarını ve yetiştirdikleri meyveleri, güreş için gelen misafirlere pazarlama imkânı bulurlardı. Bütün bunların dışında haberleşme imkânlarının çok kısıtlı olduğu dönemlerde, değişik yerlerde yerleşik bulunan Türk Boylarının bir araya gelmelerine vesile olmuş Uluborlu güreşleri, önemli kararların alındığı ve bu kararların gidilen yerde yıl boyu uygulandığı bir Türk kurultayı niteliği taşımıştır. (Can, 1998:113).

Günümüzde tarım alanında yapılan her türlü yeniliklerin takip edilmesi ve uygulanması ile birlikte Uluborlu kirazı ile ulusal ve uluslararası pazarlarda yerini almıştır. Bu noktada Uluborlu'nun markalaşması yolunda Yağlı Pehlivan Güreşleri kadar kiraz da önem kazanmıştır. Her yıl yapılan yağlı pehlivan güreşleri ile geleneksel olan sporumuz devam ederken bir taraftan da Uluborlu kültür turizmine hizmet etmekte ve ticari anlamda adını yerelden ulusala duyurmaktadır.

Eğirdir, Aksu, Sütçüler ve Yenişarbademli

Eski Türk kültüründeki göçebe hayatın günümüze uzantısı da diyebileceğimiz yayla hayatı veya yaylacılık, Akdeniz Bölgesi'nde günümüzde Türkmen\Yörük topluluklarında sosyal, ekonomik ve teknolojik şartlara bağlı olarak bir takım yapısal değişikliğe uğrasa da devam ettiğini görmekteyiz. Isparta'nın Anamas Dağlarında; Sorgun, Çayıralanı, Akbel, Hallat, Eşekalanı, Tuzlagediği, Nahir, Çiçekli, Düzağacı, Kürebelli, Sindel, Karamuklu, Körkuyu, Keleboyu, Yoncalık, Yavşanlı Cebel Mezarlığı, Güllügöl, Kaklıkalanı, Bodos, Buğday Kuyuları, Üçkuyu, Ağzıbüyük, Enevre yaylaları vardır.

Isparta'nın Eğirdir, Aksu, Şarkikaraağaç, Sütçüler ve Yenişarbademli gibi ilçe sınırlarında bulunan yaylalara genellikle Antalya yöresinden çeşitli Yörük\Türkmen obaları gelmektedir. Yaylacılık için nisan ile eylül arasında yaylaya çıkanların yanı sıra geleneksel yapıyı koruma amaçlı temmuz veya ağustos aylarında bir ile üç gün arasında değişen yayla şenlikleri yapılmaktadır. Şenliklerin düzenlenmesini genellikle Yörük dernekleri üstlenmiştir Türkiye'nin dört bir tarafından gelen Yörükler kendi öz kültürlerini yaşatmak adına eski adet ve ananelerini şenlik dönemlerinde uygulamaktadırlar. Şenliğe gelen misafirlerin kıl çadırlarda ağırlanması, ikram edilen yemeklerin Yörük kültürüne göre pişirilip sunulması, yayla göçünün canlandırılması, düğünlerin yapılması kültür turizmine katkı sağlamaktadırlar.

Eğirdir; doğal, tarihî ve kültürel değerleri ile oldukça zengin özelliklere sahip bir ilçedir. Kendi adı ile anılan Eğirdir Gölü, Türkiye'nin dördüncü büyük gölüdür ve göller yöresinin en büyük doğal zenginliklerinin başındadır.

Eğirdir'in turizmini yerel düzeyde ele aldığımızda Eğirdir turizminin iki önemli ögesi ortaya çıkmaktadır. Birinci öge; bölgenin coğrafi güzellikleridir (doğal göl, dağ ve tabiat). İkinci öge ise; bölgenin tarihi ve kültürüdür. Eğirdir bölgesine yaklaşık yirmiyeye yakın uygarlık gelip geçmiş olması bölgenin uygarlık tarihi yönüyle zenginliğinin önemini ortaya koymaktadır. Eğirdir bölgesi, turizm yönüyle son dönemlerde coğrafi güzelliklerinin yanında uygarlıkların yoğun geçişi olması nedeniyle dinî-inanç turizmi yönüyle de büyük bir öneme sahiptir (Alav, 2001;149-168).

Eğirdir Gölü ve çevresinin doğal güzellikleri ile turizm potansiyeline sahip olması Eğirdir'in, her yıl artan sayıda yerli ve yabancı turistten uğrak yerlerinden birisi hâline getirmiştir. Eğirdir'e gelen turist ve turizm ajansları, öncelikle bölgenin doğa güzellikleri, tarihî yerleri ve inanç-din turizmine yönelmektedir. Eğirdir Turizm Tanıtma ve Doğa Sporları Derneği ve Eğirdir Belediyesi, Eğirdir'in tanıtılması ve turizme canlılık katması açısından çalışmalar yapmaktadır. Dernek ve belediye halkının hoşnutluğunu kazanmak ve Eğirdir'in turizmine canlılık katmak için her yıl festival düzenlenmektedir. Bu doğrultuda Eğirdir'e her yıl binlerce turist gelmektedir.

Yörede, doğa sporlarının yapıldığı üç önemli dağ vardır. Bunlar; Dedegöl, Davraz ve Gelincik dağlarıdır.

Davraz Dağı, Isparta'nın doğusunda, Isparta ve Eğirdir'e 25 km mesafede yer alan, Toros Dağları'na bağlı 2635 m yüksekliğinde kayak turizmine açık bir dağdır. Halk arasında hem Davraz hem de Davras olarak adlandırılan dağ, aynı zamanda Türkiye'nin en güzel pistlerine sahip kayak merkezlerinden biridir. Davraz, Akdeniz Bölgesi'nin göller yöresinde, Eğirdir ile Kovada Gölleri arasında yükselen ve Isparta Ovasını kuşatan dağ kütlelerinden biridir. Davraz'ın etrafında Barla Dağı Gelincik Doruğu (2799 m) ve Dedegöl dağları Dipoyraz Doruğu (2998 m.) yükselmekte. Davraz kayak merkezinin de bulunduğu dağın en yüksek noktası 2635 metre ile Uparçukuru tepesidir.

Büyük Davraz ve Küçük Davraz isimli iki zirvesi bulunmaktadır. Yılın büyük bölümünde kayak turizmine elverişli olduğu için son yıllarda bu konuda çalışmalar yapılmış ve 2200. metrede kurulan tesislerle adı kayak turizminde sıkça anılır hâle gelmiştir.

Dağın yüksek yamaçlarından Isparta ovasını ve Eğirdir gölünü değişik açılardan izleme olanağı vardır. Dağ Kayağı, Snow-Board, Tele-Mark yapılmaktadır. Davraz Dağı her mevsim, alpinizm tırmanışına uygun bir dağdır.

Dedegöl Dağı, 2998 metre yüksekliğindedir. Dedegöl doruğu, haritalarda Anamas Dağları adı verilen dağ grubunda yer alır. Söylenceye göre doruğa adını veren gülleri erenlerden sayılan bir "dede" dikmiş, zamanla doruk "dedegöl", dağın genel adı ise "dedegöl" adını almıştır. Doruğun güneyinde "Kara Göl" adı verilen küçük bir göl bulunmaktadır.

Yine doruğun kuzeyinde “yayla” adı verilen alanlara yaz aylarında pek çok aile dinlenmek için gider. Günümüzde konar-göçer yaşam biçimini bırakarak çekirdek aile olarak yaşayan, pek çoğu Serik (Antalya) nüfusuna kayıtlı bu ailelerin yetişkinleri yaz boyunca çadır kurarak Yörük atalarını ve çocukluklarını anarlar.

Gelendost

Isparta'nın tarihi geçmişinde; Selçuklular döneminde yaşadığı en önemli siyasî olay Miryokefalon zaferi olmuştur. Miryokefalon savaşı, 1071'deki Malazgirt Savaşı'nı müteakip kurulan Türkiye Selçuklu Devleti'nin Anadolu'da var olma mücadelesidir (Topraklı, 2010;997). II. Kılıç Aslan zamanında (1156-1192) yoğunlaşan Bizans-Selçuklu mücadelesi, 17 Eylül 1176'da Anadolu Selçuklularının Bizans ordusunu, Gelendost-Fatlin ovasında, Miryokefalon'da büyük bozguna uğratmasıyla sonuçlandığı tarihi kaynaklarda geçmektedir. Bu zafer tarihçilerin ifadesiyle Anadolu'nun tapusunu Türklere kazandıran bir zafer olmuştur. Bu zafer Anadolu'nun önemli bir bölümünün yanı sıra Gelendost, Yalvaç, Uluborlu, Senirkent çevresini Türklere kazandırmıştır.

17 Eylül 1176 yılında zaferle sonuçlanan ve Türklerin Anadolu'ya yerleşmesi açısından son derece önemli olan Miryokefalon Zaferi'nin yıl dönümü her yıl Gelendost'ta kutlanmaktadır. Bunun yanında Gelendost, elma üretiminde Türkiye'de önemli bir yere sahiptir. Düzenlenen kutlama etkinliklerinin de elma hasat mevsiminde olması kutlamanın içeriğini genişletmiş ve bu iki özellikten dolayı hem anma hem de hasat kutlamaları arasındadır.

Yalvaç

Yalvaç, Isparta'nın nüfus olarak en büyük ilçesidir. Şehirlerarası ulaşım ağından uzak kalsa da tarihî, kültürel ve turistik değerleri ile pek çok zenginliği barındıran bir kent olma özelliği taşımaktadır.

Yalvaç'ın tarihi oldukça eski dönemlere kadar gitmektedir. Tarih çağları boyunca Protohitit döneminden başlayarak Hitit, Frig, Lidya, Pers, İskender, Roma Devri ve İlk Çağ Tarihini; Bizans, Emevi, Abbasi, Anadolu Selçuklular Dönemi ile Orta Çağ Tarihini; Hamit oğulları ve Osmanlı Dönemi ile de Yeni ve Yakın Çağ Tarihini yaşayan Yalvaç; Millî Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde de önemli roller üstlenmiştir. Türk İslam döneminden önceki adı Antiocheia olan Yalvaç ilk defa olarak bugün Hisarlık denilen oldukça geniş bir alanda kurulmuştur (Göde, 2010; 11). Yalvaç, Roma döneminde tarihî açıdan önemli bir rol oynamıştır ve Roma'nın asker yetiştirilen, ticaretin en yoğun olduğu önemli bir merkezi olmuştur. Bu öneminden dolayı, Hristiyanlığın Anadolu'daki ilk kilisesi burada inşa edilmiştir. Bizans döneminde bu önemini kaybetmiştir (Karaman, 1991;32-33). Yalvaç'ın I. Ve II. Haçlı Seferleri'nde, geçiş yolu üzerinde bulunan yerleşimlerden biri olması açısından da tarihî önemi vardır. Ayrıca Yalvaç'ın, Hristiyanlık için de önemli bir merkez sayıldığı anlaşılmaktadır. Sevan Nişanyan'ın beyanlarına göre Aziz Pavlos ve Aziz Barbanas'ın Yalvaç'a gelişleri ile Hristiyanlık, buradaki milletlere tebliğ edilmeye başlanmıştır (Topraklı, 2011;2).

Pisidia Antiocheia, ilk kez 1833'te Arundel tarafından, Yalvaç'ın batısında bulunmuştur (Kum, 2012; 39). Yalvaç antik kentinin en önemli kalıntılarından biri Büyük Bazilika veya Aziz Paulus kilisesi olarak bilinen yapıdır. Pisidya Antiocheiası Büyük Bazilikası, erken Hristiyanlık-Bizans Döneminde Pisidya bölgesinde saptanmış en görkemli örnektir (Demirer, 2004;5).

Günümüzde kültür turizmi ve ekonomisini canlandırmak adına “1 Günde 5 Bin Yıl” sloganı ile Yalvaç'ın ne kadar eski bir tarihi olduğu, çeşitli medeniyetlere ev sahipliği ettiği ön plana çıkartılmıştır. Yalvaç kaymakamlığı ve belediyesi; Yalvaç'ın tarihî, kültürel ve turizm açısından önemini göstermek, tanıtmak adına “Yalvaç Pisidia Antiocheia Kültür Turizm ve Sanat Festivali” düzenlemektedir. İlk olarak 2000 yılında düzenlenen festival, her yıl temmuz veya ağustos ayında kutlanmaktadır. Üç gün ile bir hafta süresince devam eden etkinliklerle festival, hem kültürel anlamda içeriği geniş hem de ekonomiye katkı sağlayan panayır niteliğinde bir kutlamadır.

Senirkent ve Gönen

Isparta yöresi Türk kültürü için oldukça önemli olan eren\veli\dede gibi toplum içerisinde kutsi yeri olan şahsiyetleri barındırma açısından zengindir. Yörede Gönen Yunus Emre türbesi, Tez Mehmet ve Sinan Baba türbesi, Senirkent Uluğbey Seyit Veli Baba Sultan türbesi ve Yakaören Köyü Aslan Baba

türbesi vardır. “Veli kültü” çerçevesinde bu türbeler etrafında yılın belli günlerinde anma amaçlı kutlamalar yapılmaktadır.

Kutlamaların bir kısmının yöre halkının sosyal yapısına bağlı olarak şekillenmektedir. O kişilerin türbesi etrafında düzenlenen kutlamalarda adaklar adanmakta ve dileklerde bulunmaktadır. Genellikle türbe etrafında hıdırellez, nevrüz ve diğer günlerde de adak adanmasına karşılık çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bunun yansıması o kişinin ismiyle de adlandırılan on muharrem matemi ve Aşure günü kutlamaları düzenlenmektedir. Muharrem ayının on ikinci günü pişirilen Alevi toplulukları arasında muharrem ayı ve aşure, ritüel özellikler gösteren geleneklerle bütünleşmiş yas niteliğindeki kutlamalar olarak nitelendirilebilir.

Köprülü eserinde, “Bursalı Şeyh İsmail Hakkı’nın rivayetine göre, Yunus Emre ile şeyhi Tapduk Emre’nin ve onun şeyhi Sinan Efendi’nin kabirleri bir kubbe altında Keçiözü kasabası kurbündeki gadîr-i ‘azimin cânib-i şarkisinde olan puşte tarafında bir karyededir” (Köprülü, 2007;261) ifadesi ile Bursalı İsmail Hakkı’ya atıf yaparak, Yunus Emre ile Şeyhi Tapduk Emre’nin mezarları bir çatı altında Anadolu’da Keçiözü Kasabası yakınındaki gölün doğu tarafında olan dağ sırtında bir köyde olabileceğini ifade etmektedir. Bu ifadenin Isparta Gönen ilçesi sınırlarında bir yer olan Manastır mevkiini ve Güneykent beldesini işaret ettiği düşünülmüştür. Bu doğrultuda var olduğu söylenen bu mezar, 1963 yılında Manastır mevkiinde türbe hâline getirilmiş olup, 1995 yılında şimdiki Yunus Emre Şeyh Saadetin ve Balım Sultan Türbesi hâline dönüştürülmüştür. 2001-2002 yıllarında çevre düzenlemesi yapılmıştır.

Gönen’de Yunus Emre, Balım Sultan ve Şeyh Saadetin Türbesi Turizm Tanıtma Derneği kurulmuştur. Dernek tarafından 1991 yılından itibaren her yıl haziran ayının ilk cumartesi günü Yunus Emre’yi Anma ve Aşure Günü Kutlamaları düzenlenmektedir. Bu günü düzenlemekteki amaç, Yunus Emre’yi halka tanıtmak ve sevdirmek; böylece yöre halkının gönlünde yaşattığı Yunus Emre’ye bir mekân da Gönen’de sağlamaktır. Bu doğrultuda düzenlenen anma kutlamaları için her sene dernek kutlamanın ne zaman yapılacağı, ne gibi etkinliklerin olacağını yerel basın ve yayın organları ile duyurusunu yapmaktadır. Yurt dışından, yurt içinden ve yöre halkının katıldığı anma kutlamalarında; türbe etrafındaki mesirelik alanda mevlit okutulmakta, etli pilav ve aşure dağıtılmaktadır.

Gönen, tarihî kültürel belleğinden yararlanarak kültür ekonomisine “Yunus Emre” ile canlılık katmaktadır. Isparta ve Gönen için Yunus Emre farklılık ve özgünlük yaratıcı ana imge hâlini almış ve yöre için özellikle de Gönen için temel çekiciliği meydana getirmiştir. Yunus Emre Balım Sultan Şeyh Saadetin Türbesi Turizm ve Tanıtma Derneği ve Yunus Emre’yi Anma ve Aşure Günü Kutlamaları bu duruma aracılık etmektedir.

Anadolu’daki Yunus Emre sevgisinin ve etkisinin boyutlarını gösteren bu durumun özellikle de son dönemdeki rekabet içerikli faaliyetler dikkate alındığında, kültürel ekonomik yanının da bulunduğu söylenebilir. Yunus Emre gibi zirve şahsiyetlerin, ilgili yerleşim birimlerine çok değerli özgünlük ve imaj kazandıracakı açıktır. Yunus Emre gibi ana imgelerin, yöreye olan ilgiyi arttıracakı ve bunun da yerel kültür ekonomisine önemli katkılar sağlayacakı herkesçe bilinmektedir (Özdemir, 2012; 195).

Şarkikaraağaç

Şarkikaraağaç’ta; Kızıldağ Millî Parkı ile kültür turizmi sağlanmaktadır. Kızıldağ’ın millî park ilan edilmesine giden süreç şöyledir:

Cumhuriyet sonrası Türkiye’inde, Millî Park yaklaşımı ve “Millî Park” kavramını ilk defa okuyucu ile paylaşan ve ilginçtir doğa koruma ile ormanlarımızın ve diğer doğal ekosistemlerin devamlılığını hedefleyen bir bakanlığın sorumluluğunu üstlenen zamanın orman bakanı Prof. Dr. S. İnal’dır. Bakan Kızıldağ’ı ziyaret etmiş, doğal Toros Sediri meşelerini çok beğenerek Kızıldağ’da dinlenme evlerinin yapılmasının uygun ve gerekli olduğunu ziyaretinde dile getirmiş ve ilk talimatı da o zaman vermiştir. Bir sene sonra da, 16.04.1959 tarihinde devamlı statüde Muhafaza Ormanı olarak tefrik edilerek Kızıldağ Millî Parkı olarak ilan edilmiştir. Böylece Kızıldağ Millî Parkının, Orman Bakanlığının kurulmasını takiben ilan edilen ilk millî parklardan olması dikkat çekicidir.

Şarkikaraağaç’ta gıda üzerine gelişmiş bir sanayi kolu yoktur. Ancak Şarkikaraağaç tarihi kadar eski ve ilçe ile özdeşleşmiş bulunan aile tipi helva imalatı yapılmaktadır. Türkiye’nin her yerine hatta Almanya,

Fransa, Japonya, Amerika'ya bile tahin helvası, köpük helvası, irmik helvası, susamlı helva ve un helvası Şarkikaraağaçlı ustalar tarafından götürülmüştür.

Kızıldağ Mili parkı ve helva, festivaller aracılığıyla Şarkikaraağaç'ın tanıtılmasında önemli rol almaktadır. Festivalde ilçesinin tarihî ve kültürel değerlerinin tanıtılması ve yörenin kültür ve doğa turizmini canlandırma amaçlı etkinlikler düzenlenmektedir. Bu doğrultuda Şarkikaraağaçlılar, her yıl "Helva Bayramı" olarak adlandırdıkları kutlama günlerini Temmuz ayının ilk haftası içinde Kızıldağ'da yapmaktadırlar. Helva bayramı ile Kızıldağ Millî Park kutlamaları ilk olarak 1967 yılında Şarkikaraağaçlıların Kızıldağ Sedir Ormanlarında "Toplanma Günü" tertiplemeyi kararlaştırarak ortaya çıkmıştır. 1986 yılından itibaren çeşitli sebeplerden dolayı bu kültür faaliyetine ara verilmiş, belediyenin çabaları ile bu faaliyet 1999 yılından itibaren "Helva Bayramı ve Sünnet Şöleni" olarak tekrar festival havasında kutlanılmaya başlanmıştır.

Sonuç

Isparta yöresi özellikle 1980'li yıllardan sonra tarım, hayvancılık, ticaret, turizm, teknoloji ve kentleşme başta olmak üzere pek çok alandaki ve dahası zihniyetteki hızlı değişim ve gelişmelerin etkisiyle sözlü geleneği gösteri geleneği hâline getirmiştir. Teknolojik gelişmelerle birlikte son yıllarda küreselleşmenin yörenin kültürel özelliklerini tehdit ettiğini fark eden yerel halk ve yönetim yörenin kültürel belliğini kullanarak "yöresel imge" arayışına girmiş ve yörenin kimliğini ortaya koyan unsurlardan bazılarını geleneksel kutlamalarla birleştirerek kültür turizminin oluşumunu sağlamıştır. Yörenin muhtarlık, kaymakamlık, belediye, vakıf, dernek, esnaf birlik ve odaları vd. önderliğinde Isparta'nın pek çok yerinde festival, şenlik, panayırılar düzenlendiği hemen hemen her ilçenin hatta bazı köylerin bu türden "gelenekselliği ve kaçınıcsının düzenlendiği" mutlaka vurgulanan etkinliklere sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda yörede sözü edilen otuz etkinlik derlenmiştir. Kutlamalar içeriğine göre; gıda festivalleri, belirli bir şahsiyeti anma kutlamaları, yayla şenlikleri, kültür-sanat ve diğer kutlamalar olarak sınıflandırılmıştır.

Halkın ortak değerleri var olduğu sürece gelenekler, kuşaktan kuşağa aktarılırken bazen değişim yaşamadan bazen üzerine bir yenisi eklenerek devam etmekte bazen de devralan kuşak dönemi şartları içinde anlamlı bulmayıp devam ettirmemektedir. Nitekim Isparta yerel kültürünün kent kültürü ile karşılaşması sonucunda kutlama bağlanmalarında hızlı bir değişim görülmüştür. Özellikle Isparta yöresi halkının etkilendiği alanlarının çoğalmasında yaşama şekillerini ve geleneksel pratiklere bakış açılarını değiştirmiştir. Değişim Türkiye'de son yıllarda yerel yönetimler arasında oluşan rekabet ile kutlamaların düzenlenme amaçlarında olmuştur. Günümüz kutlamalarında asıl amaç eğlenmek olsa da kültür ekonomisi ve turizmi alanında yerelin sesini ulusala duyurup kabul ettirmek vardır. Küreselleşmenin sonucu olarak gördüğümüz Isparta yöresinde günümüzde büyüklü küçüklü çoğu yerleşim yerinde yöre imgesi oluşturarak kutlamalar düzenlenmesi aslında yörenin kendisi üzerinde düşünmesini sağlayarak bir bakıma küreselleşmenin olumlu sonuçlarından biri olarak düşünülebilir.

Isparta yöresi geleneksel kutlamalarının temel işlevi halkın eğlenme ihtiyacını karşılamaktır. Diğer işlevlerinden biri de o yörenin folklorik özellikleri üzerinden kültür turizmi ile ekonomisini yerelden ulusala, ulusaldan küresele taşımaktır. Bu durumda yereldeki festivaller günümüzde daha çok tüketim kültürünün yaşandığı ortamlardır.

Kaynakça

Akarpınar, Bahar, "Tarım Toplumundan Sanayi Toplumuna Geçişte Panayır Sergi Fuar Festivalinin Durumu ve Türkiye Örneği", Milli Folklor, 2004, Sayı 64, 25-36.

Alay, Orhan, "Eğirdir Turizmüne Sosyo - Ekonomik Bakış" Ulusal Bildiri, Isparta, 2001.

Can, Hasan, Uluborlu'nun Dünü Bugünü, Bizim Uluborlu Gazetesi Cumhuriyet'in 75. Yılı Yayınları, Isparta, 1998.

Çalışkan, Vedat, "Geleneksel Periyodik Ticaret Mekânları Olarak Panayırılar: Çanakale Örneği", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2008 Cilt 10 Sayı 2 217-245 217.

Çuhadar, Murat, “*Dedegöl Dağcılık Şenliği Katılımcılarının Harcama profili ve Isparta Ekonomisine Katkılarına Yönelik Bir Araştırma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (19)1, 207-221, 2014.

Demirer, Ünal, Psidia Antiocheiası Büyük Bazilika Taban Mozaikleri, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2004.

Doğan, Hulusi. Unguren, Engin, “*Yerel Halkın Isparta Turizmine Yönelik Görüşleri Üzerine Bir Araştırma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Y.2012, C.17, S.1, s.103-122.

Göde, Halil Altay, Yalvaç Masalları, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2010.

Göde, Halil Altay, “*Isparta Folklorunda Gül*”, Gül Kitabı, Gül Kültürü Üzerine İncelemeler, Isparta 2010b.

Karaman, Durmuş, Dünden Bugüne Yalvaç Tarihi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü Yüksek Lisans Tezi, 1991.

Köprülü, M. Fuad, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.

Küçük, Müşerref, “*Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma*” I. KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 14-16 Kasım 2013 Konya, Konya 2013. s. 345-357.

Topraklı, Ramazan, “*Yenice Köyü Köprüsü ve Mıryokefalon Savaşı*”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:18, No:3, 997-1012, Eylül 2010.

Topraklı, Ramazan, İkinci Haçlı Seferi Yalvaç Meydan Muharebesi ve Kaşıkçıbeli Zaferi, Semih Ofset, Ankara, 2011.

Oğuz, M. Öcal, Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?, Geleneksel Yayıncılık, Ankara, 2009.

Özdemir, Nebi, Kültür Ekonomisi ve Yönetimi, Hacettepe Yayıncılık, Ankara, 2012.